

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

Dariusz Eligiusz Staszczak

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

ZMIANY ZNACZENIA ŻYWNOŚCI W TOWAROWYM HANDLU MIĘDZYNARODOWYM KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ

CHANGES OF THE IMPORTANCE OF FOOD IN THE INTERNATIONAL TRADE IN GOODS OF EUROPEAN UNION COUNTRIES

Słowa kluczowe: kraje UE, handel międzynarodowy, handel żywnością, eksporterzy netto, importerzy netto
Key words: EU countries, international trade, trade in food net exporters, net importers

Abstrakt. Celem badań było przedstawienie zmian znaczenia handlu żywnością z uwzględnieniem napojów i wyrobów tytoniowych w handlu międzynarodowym wszystkimi towarami Unii Europejskiej i poszczególnych krajów członkowskich w latach 2001-2012. Uwzględniono handel 27 krajów członkowskich. W 2012 roku w UE było 11 eksporterów netto żywności i 11 eksporterów netto ogółu towarów oraz 16 importerów netto żywności i 16 importerów netto ogółu towarów. Pomimo to że liczby te pokrywają się, jednak jest wielu eksporterów netto żywności, którzy są jednocześnie importerami netto ogółu towarów, np. Francja, Polska i Austria, zaś wśród importerów netto żywności jest wielu eksporterów netto ogółu towarów, np. Niemcy, Czechy i Szwecja.

Wstęp

Znaczenie handlu międzynarodowego jako źródła ubóstwa lub bogactwa narodów może być rozpatrywane w różnych aspektach. Wzrost międzynarodowej wymiany żywnością poprawnie wyjaśnia teoria podobieństwa preferencji S. Lindera i teoria zróżnicowania produktów P.B. Armingtona. Pierwsza twierdzi, że wzrost popytu na dany towar na rynku krajowym sprzyja także wzrostowi popytu na ten produkt w innych krajach. Według drugiej teorii, wraz ze wzrostem poziomu rozwoju gospodarczego wzrasta zróżnicowanie popytu, w tym na podobne towary zagraniczne [Bożyk 2008]. Zatem, oprócz zakupów żywności niezbędnej dla życia następuje wzrost zakupów dodatkowej żywności np. ze względów smakowych, prestiżowych. Jednak tradycyjnym i wciąż bardzo ważnym kryterium jest saldo handlu zagranicznego poszczególnych krajów. Dodatnie saldo oznacza, że kraj ma korzystną sytuację w handlu międzynarodowym, zaś ujemne wskazuje na przeciwną sytuację [Staszczak 2012]. Handel produktami pochodzenia rolniczego ma szczególne znaczenie z powodu strategicznego znaczenia żywności i dlatego podlega wielu regulacjom [Staszczak 2010]. Międzynarodowy handel żywnością jest ważny dla wszystkich krajów, chociaż dla niektórych, np. dla Niderlandów, będących eksporterem netto żywności i ogółu towarów, ma kluczowe znaczenie ekonomiczne, gdyż stanowi duży wkład do handlu zagranicznego ogółem towarów tego kraju. Dla innych krajów znaczenie ekonomiczne handlu żywnością jest mniejsze na tle ich handlu ogólnego, jednak znaczenie strategiczne, zwłaszcza zapewnienie własnej produkcji żywności niezbędnej w przypadku wojen i klęsk żywiołowych oraz zmian cen na rynku światowym, pozostaje bardzo ważne. Tezę tę uzasadnia zmiana pozycji Niemiec, które wprawdzie pozostają importerem netto żywności i eksporterem netto ogółu towarów, jednak z roku na rok ich ujemne saldo handlu żywnością zmniejsza się i prawdopodobnie za kilka lat stanie się dodatnie. Teza ta nie zmienia faktu, że na saldo handlu zagranicznego żywnością, podobnie jak na saldo handlu innymi towarami, w każdym kraju wpływ mają także inne czynniki, takie jak marketing, w tym relacje oferentów towarów z ich nabywcami [Baruk 2013], jakość towarów, która w tym przypadku odczuwana jest względami smakowymi konsumentów i związana z upowszechnianiem tradycyjnych lub wprowadzaniem innowacyjnych technologii [Matras-Bolibok 2012] oraz cena, na którą, oprócz regulacji i zmian kursów walutowych [Staszczak 2010], wpływają także koszty produkcji [Liapis 2011, Nowak 2012].

Material i metodyka badań

Celem badań było przedstawienie zmian znaczenia handlu żywnością z uwzględnieniem napojów i wyrobów tytoniowych w handlu międzynarodowym wszystkimi towarami całej Unii Europejskiej i poszczególnych krajów członkowskich w latach 2001-2012. Uwzględniono handel 27 krajów członkowskich. W pracy wykorzystano dane z Eurostatu. Zastosowano prezentację danych statystycznych w formie tabelarycznej i tekstowej oraz metodę analizy opisowej.

Eksporterzy netto żywności na tle eksporterów netto wszystkich produktów Unii Europejskiej

Cała UE dopiero w 2012 roku stała się eksporterem netto żywności, a jej saldo dodatnie wyniosło 6,81 mld euro. Wcześniej w analizowanym okresie aż do 2011 roku miała ujemne saldo handlu żywnością, które zwiększało się do 2007 roku, osiągając -13,56 mld euro, zaś zmniejszało się od 2008 roku do 2011 roku, osiągając -2,29 mld euro. Jednak UE pozostaje importerm netto ogółu towarów, a jej ujemne saldo w 2012 roku wynosiło -105,32 mld euro (tab. 1), chociaż jej ujemne saldo zmniejsza się od 2007 roku. Zatem, stosunkowo niewielkie dodatnie saldo żywnością zmniejsza wysokie ujemne saldo ogółem produktów UE.

Tabela 1. Saldo handlu zagranicznego żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi krajów UE
Table 1. Foreign trade balance of food, drinks and tobacco by EU countries

Kraj/Country	Saldo handlu zagranicznego [mld euro]/Foreign trade balance [bln EUR]											
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
UE-27/EU-27	-8,80	-8,04	-8,76	-10,26	-11,01	-10,02	-13,56	-12,41	-10,95	-4,43	-2,29	6,81
Polska/PL	-0,16	0,00	0,78	1,19	1,99	2,50	2,36	10,90	2,72	3,11	3,54	5,12
Niderlandy/NL	13,76	15,00	14,34	15,04	16,02	16,61	17,84	18,08	17,22	19,50	19,37	19,84
Francja/FR	8,16	9,15	9,20	8,47	8,32	9,27	9,62	10,06	6,18	8,07	11,87	11,85
Dania/DK	5,85	5,48	5,14	5,02	5,03	5,25	4,95	4,92	4,83	5,45	5,47	5,54
Belgia/B	2,80	2,63	2,58	2,88	3,24	3,49	3,43	3,41	3,83	4,11	3,85	4,27
Irlandia/IR	3,01	2,88	3,03	3,15	3,04	3,51	3,23	2,84	1,93	2,56	2,97	2,83
Bułgaria/BG	0,10	0,21	0,12	0,15	0,20	0,08	-0,18	-0,06	0,03	0,29	0,29	0,44
Litwa/LT	-0,01	-0,03	0,04	0,07	0,19	0,23	0,41	2,38	0,40	0,49	0,55	0,89
Węgry/HU	1,47	1,28	1,19	0,88	0,69	0,77	1,40	4,76	1,19	1,67	2,13	2,64
Austria/AT	-0,60	-0,50	-0,18	-0,16	0,13	0,41	0,15	0,11	-0,34	-0,29	-0,22	-0,41
Wlk. Brytania/UK	-13,96	-14,30	-14,40	-16,52	-18,48	-20,09	-21,26	-21,12	-19,70	-20,43	-20,76	-23,44
Niemcy/DE	-10,11	-10,02	-9,51	-8,24	-7,47	-8,03	-7,17	-5,62	-5,50	-5,93	-6,31	-5,49
Włochy/IT	-5,07	-4,56	-5,55	-6,33	-6,26	-6,74	-6,34	-5,34	-5,41	-5,37	-6,55	-4,38
Szwecja/SE	-2,34	-2,65	-2,71	-2,82	-2,91	-3,25	-3,56	-3,82	-3,73	-4,03	-4,58	-4,70
Portugalia/PT	-3,14	-2,86	-2,79	-2,83	-2,93	-3,01	-3,26	-3,24	-3,07	-3,19	-3,29	-2,83
Rumunia/RO	-0,85	-0,68	-1,02	-1,12	-1,32	-1,59	-2,12	-2,18	-1,61	-0,94	-0,83	-0,75
Grecja/GR	-1,21	-1,74	-1,98	-2,29	-2,06	-2,27	-2,75	-2,71	-2,40	-1,92	-1,87	-1,25
Czechy/CZ	-0,52	-0,69	-0,71	-0,85	-0,73	-1,00	-1,17	3,78	-1,15	-1,34	-1,26	-1,11
Cypr/CY	-0,30	-0,30	-0,29	-0,34	-0,39	-0,46	-0,55	0,22	-0,61	-0,68	-0,68	-0,70
Łotwa/LV	-0,26	-0,28	-0,29	-0,31	-0,28	-0,34	-0,35	1,05	-0,25	-0,16	-0,17	0,20
Estonia/EW	-0,13	-0,16	-0,20	-0,23	-0,25	-0,23	-0,33	0,71	-0,26	-0,21	-0,27	-0,21
Luksemburg/LU	-0,60	-0,62	-0,69	-0,79	-0,78	-0,81	-0,87	-0,90	-0,88	-0,91	-0,91	-0,97
Malta/MT	-0,24	-0,20	-0,21	-0,23	-0,24	-0,24	-0,30	0,16	-0,37	-0,31	-0,34	-0,37
Słowenia/SI	-0,29	-0,28	-0,30	-0,63	-0,52	-0,55	-0,67	0,99	-0,75	-0,72	-0,85	-0,82
Słowacja/SK	-0,43	-0,41	-0,32	-0,42	-0,53	-0,39	-0,68	1,62	-0,97	-1,04	-0,96	-0,77
Finlandia/FI	-0,99	-1,07	-1,21	-1,30	-1,48	-1,51	-1,66	-1,92	-2,06	-2,19	-2,40	-2,57

Źródło/Source: Eurostat 2014

W 2011 roku było 10 krajów eksporterów netto żywności, zaś w 2012 roku ich liczba wzrosła do 11 (przybyła Łotwa, które jeszcze w 2011 roku była importerem netto żywności). Pozostałe kraje utrzymały swój status, czyli: Niemcy z dodatnim saldem wynoszącym 19,84 mld euro, Francja – 11,85 mld euro, Hiszpania – 6,83 mld euro, Dania – 5,54 mld euro, Polska – 5,12 mld euro (wyrzedzając Belgię, za którą pozostawała jeszcze w 2011 roku, awansując z miejsca szóstego na piąte), Belgia – 4,27 mld euro, Irlandia – 2,83 mld euro, Węgry – 2,64 mld euro, Litwa – 0,87 mld euro, Bułgaria – 0,44 mld euro i Łotwa – 0,20 mld euro (tab. 1).

Ranking eksporterów żywności netto nie pokrywał się z rankingiem eksporterów netto wszystkich towarów UE, chociaż także było ich 11. Niemcy będące w 2012 roku głównym eksporterem netto ogółu towarów UE miały dodatnie saldo wynoszące 186,68 mld euro (ale będące importerem netto żywności chociaż to ujemne saldo zmniejsza się i w 2012 roku wynosiło -5,49 mld euro, a zatem tylko nieznacznie zmniejszało dodatnie saldo ogólne). Niemcy miały dodatnie saldo ogółem wynoszące 50,20 mld euro (przy czym dodatnie saldo żywnością stanowiło niemal 40% ogólnego dodatniego salda, a zatem ma ogromne znaczenie dla gospodarki tego kraju), a Irlandia – 42,27 mld euro (będąca także eksporterem żywności netto, ale saldo żywnością ma znacznie mniejsze znaczenie dla ogólnego salda niż w przypadku Niemiec). Pozostali eksporterzy netto ogółem towarów w UE to: Czechy, których dodatnie saldo w 2012 roku wyniosło 12,32 mld euro (będące importerem netto żywności), Włochy – 10,97 mld euro (będące importerem netto żywności), Dania – 10,60 mld euro (będąca eksporterem netto żywności), Szwecja 7,77 mld euro (będąca importerem netto żywności), Węgry – 6,70 mld euro (będące eksporterem netto żywności), Belgia – 5,63 mld euro (będąca eksporterem netto żywności), Słowacja – 2,56 mld euro (będąca importerem netto żywności) i Słowenia – 0,10 mld euro (będąca importerem netto żywności) (tab. 1). Oznacza to, że w UE jest 5 eksporterów netto żywności i 6 importerów netto żywności wśród 11 eksporterów netto ogółu towarów. Zatem tylko niektórzy eksporterzy netto ogółu towarów mają także korzystną sytuację w handlu żywnością, zaś pozostali, zwłaszcza Niemcy mogą sobie pozwolić na deficyt w handlu żywnością, dzięki nadwyżce w handlu innymi towarami, chociaż ten kraj systematycznie zmniejsza swój deficyt.

Importerzy netto żywności na tle importerów netto wszystkich produktów Unii Europejskiej

W 2012 roku w UE było aż 16 importerów netto żywności (o jeden mniej niż rok wcześniej), czyli krajów mających ujemne saldo handlu zagranicznego żywnością. Są to następujące kraje: Wielka Brytania (-23,44 mld euro), Niemcy (-5,54 mld euro), Szwecja (-4,70 mld euro), Włochy (-4,38 mld euro), Portugalia (-2,83 mld euro), Finlandia (-2,57 mld euro), Grecja (-1,25 mld euro), Czechy (-1,11 mld euro), Luksemburg (-0,97 mld euro), Słowenia (-0,82 mld euro), Słowacja (-0,77 mld euro), Rumunia (-0,75 mld euro), Cypr (-0,70 mld euro), Austria (-0,41 mld), Malta (-0,39 mld euro) i Estonia (-0,21 mld euro) (tab. 1).

Ranking importerów żywności netto nie pokrywa się z rankingiem importerów netto wszystkich towarów UE, chociaż także jest ich 16 i są to: Wielka Brytania – ujemne saldo handlu zagranicznego ogółem towarów w 2012 roku wyniosło -169,73 mld euro (będąca także największym importerem netto żywności w UE), Francja z saldem -81,62 mld euro (będąca eksporterem netto żywności), Hiszpania z saldem -31,79 mld euro (będąca eksporterem netto żywności), Grecja z saldem -21,57 mld euro (będąca także importerem netto żywności), Portugalia z saldem -10,91 mld euro (będąca importerem netto żywności), Polska z saldem -9,81 mld euro (będąca eksporterem netto żywności od 2002 roku), Rumunia z saldem -9,62 mld euro (będąca importerem netto żywności), Austria z saldem -9,26 mld euro (będąca importerem netto żywności, chociaż w latach 2005-2008 była eksporterem netto żywności), Luksemburg z saldem -6,33 mld euro (będąca importerem netto żywności), Bułgaria z saldem -4,69 mld euro (będąca eksporterem netto żywności z wyjątkiem lat 2007-2009, czyli bezpośrednio po wstąpieniu do UE, kiedy była także importerem netto żywności), Cypr z saldem -4,32 mld euro (będący importerem netto żywności), Finlandia z saldem -2,60 mld euro (będąca importerem netto żywności), Łotwa z saldem -2,43 mld euro (będąca eksporterem netto żywności, ale dopiero od 2012 roku), Litwa z saldem -2,00 mld euro (będąca eksporterem

netto żywności od 2003 roku), Malta z saldem -1,83 mld euro (będąca importerem netto żywności) i Estonia z saldem -1,12 mld euro (będąca także importerem netto żywności), (tab. 1).

Oznacza to, że w UE jest 6 eksporterów netto żywności i 10 importerów netto żywności wśród 16 importerów netto ogółu towarów. Zatem tylko 6 z tych krajów, z których najważniejszymi są Francja, Hiszpania i Polska, zmniejsza swój deficyt całkowitego handlu zagranicznego dzięki nadwyżce w handlu zagranicznym żywnością. Pozostałe kraje, zwłaszcza Wielka Brytania i Grecja, mają bardzo niekorzystną sytuację w ich handlu zagranicznym, a ich ogromne ujemne salda ogólne zwiększają jeszcze ujemne salda w handlu żywnością. Sytuacja taka jest trudna do zrozumienia zwłaszcza w przypadku Grecji, która jest bankrutem gospodarczym, ale żywność tego kraju jest bardzo doceniana na świecie (np. oliwki, sery i wino), zatem poprawa salda handlu zagranicznego żywnością tego kraju nie powinna stanowić wielkiego problemu.

Eksport żywności na tle całego eksportu towarowego w krajach Unii Europejskiej

Omówiono kraje, które najwięcej żywności eksportują bez względu na fakt, czy są eksporterami netto, czy importerami netto żywności [por. Staszczak 2013]. Eksport żywności zostanie także odniesiony do eksportu ogółu towarów tych krajów. W eksporcie żywności w 2012 roku dominowały następujące kraje:

- Niderlandy, których eksport żywności wyniósł 159,72 mld euro, co stanowiło 11,70% eksportu ogólnego wynoszącego 510,35 mld euro,
- Niemcy, których eksport żywności wyniósł 58,12 mld euro, co stanowiło 5,31% niemieckiego eksportu ogólnego wynoszącego 1095,17 mld euro,
- Francja, której eksport żywności wyniósł 53,41 mld euro, co stanowiło 12,06% eksportu ogólnego wynoszącego 442,81 mld euro,
- Hiszpania, której eksport żywności wyniósł 32,13 mld euro, co stanowiło 14,04% eksportu ogólnego wynoszącego 228,78 mld euro,
- Belgia, której eksport żywności wyniósł 30,26 mld euro, co stanowiło 8,70% eksportu ogólnego wynoszącego 343,63 mld euro.
- Polska jest ósmym eksporterem żywności, której eksport żywności wyniósł 16,67 mld euro, co stanowiło 11,68% jej eksportu ogólnego wynoszącego 142,76 mld euro oraz jest siódmym eksporterem ogółu towarów, ze wzrostową tendencją zarówno eksportu żywności, jak i ogółu towarów [Eurostat 2014].

Warto jeszcze dodać, że Niderlandy zajmujące pierwsze miejsce w unijnym eksporcie żywności i będące eksporterem żywności netto, są drugim eksporterem ogółu towarów, a także eksporterem netto ogółu towarów. Niemcy będące drugim eksporterem żywności, pomimo że są importerem żywności netto, są pierwszym eksporterem ogółu towarów i pierwszym eksporterem netto ogółu towarów. Francja zajmująca trzecie miejsce w eksporcie żywności i również trzecie miejsce w eksporcie ogółu towarów jest eksporterem netto żywności, ale importerem netto ogółu towarów (tab. 1) [Eurostat 2014].

Import żywności na tle całego importu towarowego w krajach Unii Europejskiej

Omówiono kraje, które najwięcej żywności importują bez względu na fakt, czy są importerami netto czy eksporterami netto żywności [por. Staszczak 2013]. Import żywności zostanie także odniesiony do importu ogółu towarów tych krajów. W imporcie żywności w 2012 roku dominowały następujące kraje:

- Niemcy, których import żywności wyniósł 63,61 mld euro, co stanowiło 7,00% niemieckiego importu ogólnego wynoszącego 908,50 mld euro,
- Wielka Brytania, której import żywności wyniósł 45,52 mld euro, co stanowiło 8,47% importu ogólnego wynoszącego 537,17 mld euro,
- Francja, której import żywności wyniósł 41,56 mld euro, co stanowiło 7,92% importu ogólnego

- wynoszącego 524,43 mld euro,
- Niderlandy, których import żywności wyniósł 39,88 mld euro, co stanowiło 8,67% importu ogólnego wynoszącego 460,15 mld euro,
- Włochy, których import żywności wyniósł 32,86 mld euro, co stanowiło 8,67% importu ogólnego wynoszącego 378,76 mld euro,
- Polska jest ósmym importerem żywności, której import żywności wyniósł 11,54 mld euro, co stanowiło 7,56% jej importu ogólnego wynoszącego 152,60 mld euro oraz jest siódmym importerem ogółu towarów [Eurostat 2014].

Należy dodać, że Niemcy będące pierwszym importerem żywności są także drugim importerem netto żywności, a także pierwszym eksporterem netto ogółu towarów. Wielka Brytania będąca drugim importerem żywności i pierwszym importerem netto żywności jest także pierwszym importerem netto ogółu towarów. Francja będąca trzecim importerem żywności jest eksporterem netto żywności, ale importerem netto ogółu towarów, zatem jej sytuacja jest podobna do Polski, ale obroty są znacznie wyższe (tab. 1) [Eurostat 2014].

Wnioski i prognoza

Wykazano wyjątkowo korzystną i silną pozycję Niderlandów jako największego unijnego eksportera netto żywności i drugiego eksportera netto ogółu towarów. Francja i Hiszpania, czyli odpowiedni drugi i trzeci eksporter netto żywności, są już importerami netto ogółu towarów a zatem ich pozycja w handlu międzynarodowym jest słabsza. Natomiast czwarty eksporter netto żywności, czyli Dania ma dodatnie saldo handlu zagranicznego ogółem towarów.

Polska, która w 2012 roku awansowała z szóstego na piąte miejsce jako eksporter netto żywności, ma niestety ujemne saldo handlu zagranicznego ogółem towarów i zajmuje szóste miejsce importera netto ogółu towarów. Niekorzystna sytuacja polskiego handlu zagranicznego ogółem towarów utrzymywała się w badanym okresie, chociaż w 2012 roku ujemne saldo zmniejszyło się. Jednak w polskim handlu zagranicznym żywnością korzystne tendencje są utrzymywane i to pomimo stopniowego wzrostu polskiego importu żywności, ponieważ eksport rośnie szybciej. Potwierdza to konkurencyjną pozycję Polski w międzynarodowym handlu żywności i można prognozować jej dalszą poprawę w najbliższym czasie. Natomiast bardzo niekorzystną sytuację w handlu międzynarodowym ma Wielka Brytania, która jest zarówno największym importerem netto żywności, jak i ogółu towarów. Zupełnie inna jest sytuacja drugiego importera netto żywności, czyli Niemiec, które są największym eksporterem netto ogółu towarów, zaś ujemne saldo handlu zagranicznego żywnością nie jest wielkim problemem, a ponadto co roku zmniejsza się, co potwierdza bardzo korzystny trend i można prognozować przekształcenie się Niemiec w eksportera netto żywności w ciągu najbliższych kilku lat.

Literatura

- Baruk A. 2013: *Offerer's Relations with Customers. Marketing Holistic Approach and Marketing Practice*, LAP Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, 1-86.
- Bożyk P. 2008: *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa, 62-63.
- Eurostat, 2014: Statistical Office of the European Communities, Luxembourg, [online], <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, dostęp 28.02.2014.
- Liapis P. 2011: *Changing patterns of Trade in Processed Agricultural Products* [online], OECD Food, Agriculture and Fisheries Papers, no. 47, OECD, [online], <http://dx.doi.org/10.1787/5kgc3mq19s6d-en> z dn.10.03.
- Matras-Bolibok A. 2012: *Efektywność współpracy przedsiębiorstw w zakresie działalności innowacyjnej*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 262, t. Efektywność – Konceptualizacja i Uwarunkowania, 232-240.
- Nowak A. 2012: *Zasoby w rolnictwie oraz ich wydajność*, [w:] D. Kotlorz (red.), *Ekonomiczne i społeczne aspekty funkcjonowania współczesnego rynku pracy*, Studia Ekonomiczne, Zesz. Nauk. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, nr 110, 71-80.

- Staszczak D.E. 2010: *Wpływ zmian kursów walutowych na handel międzynarodowy produktami rolnymi w warunkach globalnej recesji*, Zesz. Nauk. SGGW, seria Problemy Rolnictwa Światowego, t. 10(XXV), z. 2, 100-109.
- Staszczak D.E. 2012: *International Trade and Capital Flows as the Sources of the Nations Poverty or Richness*, Knowledge Globalization Conference, Boston, Massachusetts, Conference Proceedings, October 16-17, 2011, vol. 5, no. 1, Published Annually, Sawyer School of Business, Suffolk University, Boston, Massachusetts, Conference Papers, Knowledge Globalization Institute, Boston, Massachusetts, USA, 146-165.
- Staszczak D.E. 2013: *Zmiany pozycji krajów Unii Europejskiej w międzynarodowym handlu żywnością*, Rocz. Nauk. SERiA, t. XV, z. 2, 336-342.

Summary

This paper analyzes changes of importance of food in international trade in goods of the EU countries in 2001-2012. 27 member countries (except Croatia) are considered and segregated as net exporters and net importers of food and net exporters and net importers of total products. In 2012, there were 11 net exporters and 16 net importers of food and the same volume of net exporters and net importers of total products, whereas European Union as a whole was net exporter of food and net importer of total products. However, there are many net exporters of food which are net importers of all products and net importers of food which are net exporters of all products. Poland is net exporter of food with the growing surplus in food trade balance but Poland is net importer of total products. Netherlands are the first EU net exporter of food that are also a strong net exporter of total products. Germany are net importer of food with a decreasing foreign trade deficit but they are also the strongest net exporter of total products. Author underlines a weak position of Great Britain as net importer of food and of all products.

Adres do korespondencji
dr Dariusz Eligiusz Staszczak
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
Katedra Ekonomii i Zarządzania
ul. Dobrzańskiego 37, 20-950 Lublin
tel. (81) 461 00 61, w. 193
e-mail: dariusz.staszczak@up.lublin.pl